

Lekce 1

Alfabeto

Koptská alfabeto má 24 řeckých písmen psaných v zakulacené formě (tak ϵ ζ ω)¹ a navíc 6 písmen převzatých z egyptštiny (démotického písma): $\var�$ $\var�$ $\var�$ $\var�$ $\var�$ $\var�$.

Výslovnost:

Α	a	alfa
Β Β̄	b ^e b	béta
Γ Γ̄	g ^e g	gamma
Δ	d	delta
Ε	e	epsílon
Ζ	z	zéta
Η	ē	éta
Θ	th	théta
Ι	i j	ióta
Κ Κ̄	k ^e k	kappa
Λ Λ̄	l ^e l	lambda
Μ Μ̄	m ^e m	mý
Ν Ν̄	n ^e n	ný
Ξ Ξ̄	ks ^e ks	ksí
Ο	o	omikron
Π Π̄	p ^e p	pí
Ρ Ρ̄	r ^e r	ró
Σ Σ̄	s ^e s	sígma
Τ Τ̄	t ^e t	tau
Υ	y u w	ýpsílon
Φ	ph	fí
Χ	kh	khí
Ψ Ψ̄	ps ^e ps	psí
Ω	ō	ómega
Ϡ ϡ	š ^e š	šai
ϣ ϣ̄	f ^e f	fai
Ϛ ϛ̄	h ^e h	hory
Ϙ ϙ̄	č ^e č	čanča
Ϟ ϟ̄	k ^j ^e k ^j	kjima
Ϡ	ty ti	ty

Téměř každá souhláska má dvojí možnou výslovnost.

1. ne-slabiční výslovnost, např. *b* nebo *k*.²

Β jako v **ΒΩ** a v **ϚΒ**

Κ jako v **ΚΩΤ** a v **ΡΩΚ**

¹ Rozdíl od řecké: Ε Σ Ω.

² Srov. řecké β a κ.

2. slabiční výslovnost s nepatrně znějícím zvukem (^e, ⁱ, nebo podobně) před písmenem, např. ^eb nebo ^ek. Slabiční výslovnost pomáhá vytvářet slabiku. Písmena se slabiční výslovností jsou často psána s vodorovnou čarou nad nimi.

Ḃ (nebo prostě Β) = ^eb, τḂβο t^eb-bo

Ḳ (nebo prostě κ) = ^ek, τḲτο t^ek-to

Monogramy: šest znaků („monogramy“) zastupuje dvojici jiných písmen z alfabety.

Ϡ	zastupuje	τ + Ϸ; např. ϠϠ (τρϠ)
Ϸ	zastupuje	κ + Ϸ; např. ϷΟΥΡ (λωκς λωϷ)
Ϡ	zastupuje	π + Ϸ; např. ϠΙΛΙΠΠΟϠ (Ϡ πρϠ)
ϸ	zastupuje	κ + Ϸ; např. ϸΑΡΙϠ (μοκρς μοϸς)
Ϡ	zastupuje	π + Ϸ; např. ϠΥΧΗ (λεπςε λεϠε)
†	zastupuje	τ + ι; např. †ΜΕ (ε†ρε ε†ειρε)

Výslovnost *th*, *ph* a *kh* je *t + h*, *p + h*, *k + h*.

Digramy:³ /i, j/ ι ἰ εἰ εἶ; /u, w/ υ ὕ ου οὐ. εἰ a οὐ jsou digramy.

εἰ může zastupovat /i/ nebo /j/ nebo /ej/ (ε+ι)

οὐ může zastupovat /u/ nebo /w/ nebo /ow/ (ο+υ)

Vázané skupiny (bound groups); význam spojovníku (-).

Nejmenší, základní jednotky gramatického nebo slovníkového významu jsou morfémy. Je třeba si všimnout, která slova, které morfémy končí spojovníkem a která ne. Je dobré si to zapamatovat jako (sou)část morfému.⁴ Koptské morfémy se seskupují do nepřerušovaného řetězce, až dosáhnou morfému, který nemá žádný spojovník na konci.

ϲḂ-τε-ϲουεἶτε = na počátku

Takovýto řetězec morfému se nazývá *vázaná skupina*. Na jejich základě můžeme porozumět frázím a větám.

Např. úvodní věta Janova evangelia obsahuje tři vázané skupiny:

ϲḂ-τε-ϲουεἶτε νε-ϣ-ϡοοπ ḂḂ-π-ϡαχε

na-(tom)-počátku znak min. času-on(o)⁵-existuje/je znak subjektu-(to)-Slovo

= na počátku bylo slovo

Některé skupiny se skládají pouze z jednoho morfému:

αϣ νε-γ-νοϣτε πε π-ϡαχε

a znak min. času-(neurč. člen)-Bůh je to-Slovo

= a to slovo bylo Bůh

Spojovník neznamena konec slabiky: nemá se vyslovovat. Proto: π-ϡαχε = [pša če].

Dvojitá samohláska zastupuje samohlásku + ráz (*glottal stop consonant*)⁶ (který se označuje apostrofem).

μααγ (matka) = ma'u

μεεγε (myslet) = me'we

³ Dvojice písmen spojená k vyjádření jednoduchého fonému.

⁴ Tyto spojovníky byly přidány moderními lingvisty a nejsou užívány ve vydáních textů.

⁵ Ono (jako osobní zájmeno), ale kopt. nemá neutrum.

⁶ Analogicky snad jako hebr. šewa.

ΤΗΗΒΕ (prst) = *tē'be*
ΕΤΟΟΤ̄ (k ní) = *eto't's*

Sled hlásek οογ je dvojnáčný: 1. ο'υ (χοο-γ říct jim) 2. ow (χο-ογ zaset je).

Asimilace⁷

Koncové \bar{n} - prefixálních prvků (např. předložek, částic, členů) se pravidelně asimiluje na \bar{m} - před π a μ ,

Některá pravidelná nahrazení:

\bar{m} - místo \bar{n} -

- i. \bar{n} - může znamenat: k, pro (dat.); (koho/čeho (of) – gen. spojení); určitý člen plurálu. Stává se z něho \bar{m} - před π nebo neslabičním μ (tj. μ bez supralineární čáry): \bar{n} - + ΠΕΤΡΟΣ → \bar{m} -ΠΕΤΡΟΣ = Petrovi; \bar{n} - + Π-ΕΙΩΤ → \bar{m} -Π-ΕΙΩΤ = otce (gen.); \bar{n} - + ΜΑΛΥ → \bar{m} -ΜΑΛΥ = (ty) matky.
- ii. \bar{n} - ve významu: k, pro; (koho/čeho (of) – gen. spojení) se stává také \bar{m} - před ψ a ϕ : \bar{n} - + ΦΥΧΗ ΝΙΜ → \bar{m} -ΦΥΧΗ ΝΙΜ = (ke) každé duši *nebo* každé duše (gen.); \bar{n} - + ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΝΙΜ → \bar{m} -ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΝΙΜ = každému filozofu *nebo* každého filozofa (gen.).
- iii. Předložka $\zeta\bar{n}$ - (= v) se stává $\zeta\bar{m}$ - před π nebo neslabičním μ anebo ψ anebo ϕ : $\zeta\bar{n}$ - + Π-ΗΪ → $\zeta\bar{m}$ -Π-ΗΪ = v tom domě; $\zeta\bar{n}$ - + ΦΥΧΗ ΝΙΜ → $\zeta\bar{m}$ -ΦΥΧΗ ΝΙΜ = v každé duši.

V některých textech se částice \bar{n} úplně asimiluje k ν , λ a ρ : $\bar{n}\nu\bar{\rho}\rho\epsilon$ → $\bar{\nu}\bar{\nu}\bar{\rho}\rho\epsilon$ (mladý), $\bar{n}\rho\omega\mu\epsilon$ → $\bar{\rho}\rho\omega\mu\epsilon$ (lidé).

$\bar{m}\bar{n}\tau$ místo $\bar{m}\bar{\tau}$

když *mt* tvoří slabiku, vyslovuje se jako $\bar{m}\bar{n}\tau$. Např. ογom= „jíst“ + -τ, „mně“ se píše ογom $\bar{n}\tau$.

$\bar{\gamma}$ a $\bar{\nu}$ místo κ a $\bar{\kappa}$

když *k* nebo *κ* tvoří slabiku s předcházejícím \bar{n} nebo ν vylovuje se jako $\bar{\gamma}$ nebo $\bar{\nu}$: \bar{n} - + - κ = $\bar{n}\bar{\gamma}$; ν - + - $\bar{\kappa}$ = $\bar{\nu}\bar{\nu}$.

Některá písářská zjednodušení

ααα → αα; εε → ε; ογογ → ογ
να-αα-τ „v budoucnu udělat to“ → ναατ
ανοκ πε-ετε- „to jsem já, který ...“ → ανοκ πετε-
ογ-ογηνβ „(neurč. člen) kněz“ → ογηνβ

někdy písaři vynechávají jednopísmenný morfém ε- před slovem začínajícím $\bar{\nu}$ $\bar{\lambda}$ $\bar{\mu}$ \bar{n} $\bar{\rho}$: ε- $\bar{n}\pi$ - \bar{q} - $\bar{c}\omega\tau\bar{\pi}$ → $\bar{n}\pi\bar{q}\bar{c}\omega\tau\bar{\pi}$

Zkratky pro nomina sacra

$\bar{\Delta}\bar{\alpha}\bar{\Delta}$ = ΔαγείΔ
 $\bar{\Theta}\bar{\iota}\bar{\lambda}\bar{\eta}\bar{\mu}$ $\bar{\Theta}\bar{\iota}\bar{\eta}\bar{\mu}$ = τζιερούσαλημ
 $\bar{\iota}\bar{\eta}\bar{\lambda}$ = ισραηλ
 $\bar{\iota}\bar{c}$ $\bar{\iota}\bar{\eta}\bar{c}$ = ιησογς
 $\bar{c}\bar{\rho}\bar{o}\bar{c}$ = σταγρος
 $\bar{c}\bar{\rho}\bar{o}\bar{\gamma}$ = σταγρογ
 $\bar{x}\bar{c}$ $\bar{x}\bar{\rho}\bar{c}$ = χριστος χρηστος

⁷ Změna zvuku kvůli jeho blízkosti k jinému zvuku, která obvykle vede k větší fonetické kompatibilitě.

Tréma (diareze): (◌̄) někdy se píše nad ι nebo γ beze změny významu: ἰ ῥ̄ ΜΩϞ̄CΗC ΠΑΙΩΤ.

Cirkumflex:⁸ (◌̂) nad jednotlivým písmenem nebo spojuje dvojici písmen, opět beze změny významu: ῥ̂ εἶ.

Cvičení

A.

a. φα φο φω φου- φι βαλ βολ βωλ βηλ βλλε βῤρε βῖνε β̄ψε β̄ψ- ψῖ- ψωβ ψιβε
φουφου φινε ψικε

b. ψηρε ψεερε ψαρε- ψωπε ψωνε ψιπε ψινε ψοοπ ψπ- ψ̄- ψ̄ψε- ψ̄βομ καμ βομ κιμ
σιν κιτε σινε σινε ψινε σμινε ψμιν

c. σολσλ̄ τοβτῖ̄ ζε̄ ζᾱ ζο̄ ζω̄ ζῑ ζοκζ̄κ̄ δε̄ δω̄ βομβ̄† το̄ τοντ̄ν̄ χο̄ χω̄ χῑ

d. χοοc̄ χωχ̄ φορψ̄̄ βοχδ̄χ̄ κοκκ̄̄ ποτπ̄̄̄ φοφψ̄̄ ταζτ̄̄̄ ῖ- ῖῖ- ῖπηγε ῖῖπηγε
κημε ῖκημε ζῖκημε ρῖῖκημε μῖῖτρῖῖκημε τῖῖτρῖῖκημε ῖτῖῖτρῖῖκημε

e. τζιμε θιμε πρωμε παῖ παιι πηῖ πζο φο φπωτ σμε σκω κειμε ῖιμε ῖσω ῖμε
ῖουδαία

f. σῖβε σῖβε σαβη̄ σαβεεγε̄ ῖθε̄ ῖμηνε̄ ῖπηγε̄ λ̄ζημ̄ ογωω̄ ογωη̄ ογοειω̄ ογωνω̄
ωω̄ λαγ̄ ειρε̄ εινε̄ ειμε̄ ειψε̄

g. αν̄ ον̄ ουν̄ οῦῖ- ζῖ- ζεν- ζων̄ ζην̄ σαν-̄ συν̄ εψ-̄ λψ̄ ωψ̄ ψ̄-̄ πετεψψε̄
επετεψψε̄ ῖουπετεψψε̄

h. μααγ̄ λααγ̄ μεεγε̄ σεεπε̄ τηηβε̄ μηηψε̄ ετοοτ̄̄ χοοc̄ νογογ̄ τωωβε̄ ζωωτ̄

i. φιλοσοφος̄ φονος̄ θαλασσᾱ θλιβε̄ φθονος̄ χαιρε̄ χαριc̄ φαλλεῑ χριστος̄ πρωμε̄
τεc̄ζιμε̄ πειωτ̄ τμααγ̄ πc̄ον̄ τc̄ωνε̄ πψηρε̄ τψεερε̄

B.

πενειωτ̄ ετ̄ζῖῖπηγε̄

μαρεπεκραν̄ ογοπ̄

μαρετεκῖῖτερο̄ εῑ

μαρεπεκογωω̄ ψωπε̄

πενοεικ̄ ετ̄νηγ̄

τααγ̄ να-ν̄ ῖμηνε̄

κα-νε-ν-οβε̄ να-ν̄ εβολ̄

καιγαρ̄ αν̄ον̄

τῖῖκω̄ εβολ̄ ῖ-ογον̄ νιμ̄

ετεοῦῖτα-ν̄ ερογ̄

αγω̄ ῖπῖ-χιτ̄ῖ

εζοῦῖν̄ επ̄ιρασμοc̄

πεν-ειωτ̄ ετ̄[∅]-ζῖῖ-ῖ-πηγε̄

μαρε-πεκ-ραν̄ ογοπ̄

μαρε-τεκ-ῖῖτ-ερο̄ εῑ

μαρε-πεκ-ογωω̄ ψωπε̄

πεν-οεικ̄ ετ̄[∅]-νηγ̄

ταα-γ̄ να-ν̄ ῖμηνε̄

κα-νε-ν-οβε̄ να-ν̄ εβολ̄

καιγαρ̄ αν̄ον̄

τῖῖ-κω̄ εβολ̄ ῖ-ογον̄ νιμ̄

ετε-οῦῖτα-ν̄ ερο-γ̄

αγω̄ ῖπῖ-χιτ̄-ῖ

εζοῦῖν̄ ε-[∅] π̄ιρασμοc̄

náš-otče jenž-(jsi)-v-(těch)-nebesích

ať-tvé-jméno je(se stane)-svaté

ať-tvá-kvalita-krále přijde

ať-tvá-vůle se stane

náš-chléb který-přichází

dej-ho (komu)-nám denně

polož-naše-hříchy (komu)-nám pryč

neboť (i) my

my-klademe pryč (komu)-každému

co-máme-my proti-němu

a ne!-ber/vezmi-náš

do-pokoušení

C.

⁸ Zřídka.

ΙΗΣΟΥΣ ΜΑΡΙΑ ΜΑΘΘΑΙΟΣ ΜΑΡΚΟΣ ΛΟΥΚΑΣ ΙΩΣΑΝΝΗΣ ΠΑΥΛΟΣ ΠΕΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΠΑΡΩΜ ΨΕΝΟΥΤΕ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΥΡΙΛΛΟΣ

Lekce 2

Členy a co vyjadřují

Koptština rozlišuje:

dvě *čísla*: singulár, plurál;

dva *gramatické rody*: maskulinum, femininum;

dva druhy/způsoby *determinace*: neurčitý, určitý;

Tato rozlišení jsou vyjádřena

1. v zájmenech:

neurčité zájmeno: **ΟΥΑ** = někdo (sg. m.) **ΟΥΕΙ** = někdo (sg. f.);

určité (ukazovací) zájmeno: **ΠΑΙ** = tento⁹ (sg. m.) **ΤΑΙ** = tato (sg. f.) **ΝΑΙ** = tito/tyto (pl.).

2. v členech:

neurčitý člen: **ΟΥ-** = [angl. „a“] (sg.) **ΖΕΝ-** = [some]¹⁰ (pl.);

určitý člen: **Π -** = (urč. čl. sg. m.) **Τ-** = (urč. čl. sg. f.) **Ν-/Ν-** = (urč. čl. pl.) (Také **ΠΕ- ΤΕ- ΝΕ-**); určitý (ukazovací) člen: **ΠΕΙ** = tento (urč. č. sg. m.) **ΤΕΙ** = tato (urč. č. sg. f.) **ΝΕΙ** = tito/tyto (urč. č. pl.).

Rod není vyjádřen v plurálu ani v neurčitém singulárním členu **ΟΥ-**.

Rod.

Každé podstatné jméno má rod, mužský nebo ženský. Rod není vyjádřen formou substantiva, ale lze ho vidět, když substantivum má určitý člen sg.

Π-ΟΥΘΕΙΝ světlo

Τ-ΜΕ pravda

Je třeba učit se nazpaměť každé substantivum s jeho určitým členem sg. (**Π-Ρ̄ΜΛΟ** bohatý člověk).

Rod substantiva označujícího lidi (a vlastní jména) odpovídá pohlaví.

Π-ΕΙΩΤ (m.) = otec

Τ-ΜΛΛΥ (f.) = matka

Řecká maskulina a feminina podržují tentýž rod v koptštině; řecká neutra jsou v koptštině maskulina.

Π-ΛΑΟС (m.) = lid ὁ λαός

Τ-СΑΡΞ (f.) = maso ἡ σάρξ

Π-СΩΜΑ (n.) = tělo τὸ σῶμα

Každý slovesný infinitiv se může použít jako mask. subst.

ΩΝ̄ (inf.) = žít, **Π-ΩΝ̄** (mask. p.m.) = život.

Jinak je rod substantiva nepredikovatelný.

⁹ This one.

¹⁰ V angličtině se často neurčitý plurál vyjadřuje vynechaním členu před plurálním substantívem: a house (sg.), houses (pl.).

Několik substantiv se vyskytuje ve formálních párech vyjadřujících biologické pohlaví: **ἄρσ**, **ἄρσ** = císař, císařovna; **ἀδελφός**, **ἀδελφή** = bratr, sestra.

Několik málo substantiv se může používat s urč. čl. jak mask. tak i fem.: **ἀνὴρ**, **ἀνὴρ** = pan, pani; **παῖς**, **παῖς** = otrok/sluha, otrokyně/služebná.

Číslo.

V případě substantiv se rozlišení mezi sg. a pl. primárně vyjadřuje členem.

ἄνθρωπος = člověk, **ἄνθρωποι** = (nějací) lidé

ἐνός = (ten) člověk, **ἐνός** = (ti) lidé

Avšak asi sto substantiv má také *zvláštní formu plurálu*, jejíž užití je fakultativní.

ἀδελφός = (ten) bratr

ἀδελφοί = (ti) bratři

ἀδελφούς = (ti) bratři

πατήρ (otec), **πατέρες** (otcové); **πλοῖον** (lod'), **πλοῖα** (lodě) ...

Kolektivní substantivum (pojmenovává skupinu individuí, např. **πρόσωπον** = zástup, **πόλις** = město) přibírají singulární člen, ale jsou plurální, pokud se jedná o význam, a může se k nim odkazovat osobními zájmeny v plurálu. Např. **ἄνθρωποι τῆς πόλεως** = Pokud se jedná o celé město (sg.), oni (pl.) se shromáždili.

Determinace.

Může být ilustrována třemi kontrasty ve významu mezi neurčitými a určitými členy.

(a) neznámé versus známé

i. **ἄνθρωποι**: neznámé posluchači, ale známé mluvčímu, jako (např.) na začátku příběhu.

Byl muž (ἄνθρωπος), který měl dva syny ... (Lk 15,11)

ii. **ἐνός**: známé nebo anticipované jak posluchačem, tak mluvčím.

A objevil se oblak (ἄνεμος) ... A z (toho) oblaku (ἐκ τοῦ ἀνεμοῦ) vyšel hlas.

ἐνός πνεύματος ἁγίου (ten) Duch Svatý

ἐνός βασιλείας ... (to) království (čeho) ...

(b) individuum versus třída

i. **ἄνθρωποι**: jeden nebo víc omezených/limitovaných příkladů (nějaké) třídy.

ἄνθρωπος = člověk, **ἄνθρωποι** = nějakí lidé

ὕδωρ = nějaká voda

δοξα = sláva (při nějaké/jedné zvláštní příležitosti)

ὄψον = nějaké zlato nebo zlatá mince

ἄρτος = bochník chleba nebo nějaký chléb

ii. **ἐνός**: druhový název (the class name) nějaké entity.

ὕδωρ = voda (jako taková)

σοφία = mudrc/moudrá osoba (jako typ)

ἄνθρωποι = lidství

πονηρία = zlo (jako takové)

π-νοῦβ = zlato

Nebo název jedinečné entity.

τ-πε = obloha, nebe

πε-ζοογ = den

(c) běžné, obvyklé versus typické

i. **ογ-**: běžný případ.

ἡ-θε **ἡ-ογ-φηρε** = jako dítě

ii. nejtypičtější případ.

π-νομος = Zákon

π-νουτε = Bůh

Alternativní formy jednoduchých členů.

(a) neurčitý sg. člen **ογ-** je nahrazován **γ-** po morfémech **α-** nebo **ε-**.

α-γ-δογμα ει εβολ = vyšlo nařízení (**ογ-δογμα**)

ε-γ-ζειτ = do jámy (**ογ-ζειτ**)

(b) prostý urč. čl. **π- τ- ἡ-** je nahrazován dlouhým tvarem urč. čl. **πε- τε- νε-**

i. před subst., která začínají dvěma konsonanty, přičemž druhá z nich nemá supralineární čáru.

πε-πρεσβυτερος = starší, kněz

τε-χαρις [te-kharis] = dar

νε-προφητης = proroci

ii. před subst. začínajícími slabiční konsonantou.

ῥπε = chrám **πε-ῥπε** = (ten) chrám

(a sylabická souhláska ztrácí svou supralineární čáru)

(c) pokud není nutné **νε-**, pak urč. čl. pl. **ἡ-** je nahrazen **ἡ-** před **π** nebo neslabičným **μ**.

ἡ-πονηρον = (ti) zlí (lidé/věci)

ἡ-μααγ = (ty) matky

Vlastní podstatná jména

Vlastní jména – jména osob, míst, měsíců atd. – se většinou vyskytují bez členu a do značné míry se užívají jako určité zájmeno nebo fráze s urč. čl. (definite article phrase). Každé vlastní p. m. má rod. Tak např.:

ιωζαννης (m.) Jan – zachází se s ním jako s **παῖ** nebo **πρωμε**

μαρια (f.) Maria – zachází se s ní jako s **ταῖ** nebo **τεσζιμε**

Avšak některá místní jména se vždy vyskytují s urč. čl. sg.:

τ-γαλιλαια = Galilea

π-ισραηλ (zkráceno **πἡλ**) = Izrael

θειρογσαλημ (zkráceno **θἄημ**) = Jeruzalém

Vynechání členu

Vynechání členu (kde jinak by se vyskytoval urč. nebo neurč. člen) umožňuje mluvčímu být neutrální ohledně rodu, čísla a determinace. Vynechání členu se typicky vyskytuje:

(a) *stanovit/poskytnout obecný význam v složeném výrazu/vyjádření.*

†-**ΒΑΠΤΙΣΜΑ** = dát křest/křty, tj. (po)křtít

(b) *predikovat charakteristický rys někoho nebo něčeho.*

Bůh ho poslal jako vládce (**ΑΡΧΩΝ**).

(c) *v zobecněních.*

ΜΗΝΤΕ-ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΤΑΕΙΟ = žádný/í // nějaký/cí prorok/ci nemá/ějí (žádnou/žádné) poctu/pocty

ΠΡΟΦΗΤΗΣ = prorok, proroci, jakýkoliv prorok

ΤΑΕΙΟ = pocta, pocty, jakákoliv pocta

(d) *v negativních výrazech/vyjádřeních.*

ΑΧΝ-ΦΟΒΟΣ = nebojácně (beze strachu, strachů)

ΜΠΝ-ΩΙΝΕ ΝCΑ-ΕΘΟΥ = nehledali jsme slávy/pocty (slávu/poctu, jakoukoliv slávu/poctu)

(e) *ve srovnáních a distributivních ideách.*

ΖΩC-ΠΡΟΦΗΤΗΣ jako prorok

ΚΑΤΑ-ΩΔ (v) každý svátek, svátek co svátek

Vynechání členu je také neutrální ohledně rodu. Proto odkaz na feminální substantivum bez členu se může udělat prostřednictvím sg. mask. osobního morfému **Ϝ**, protože mask. je obecný (neutrální) rod. Např. **ΑΓΑΠΗ Ε-ΝΑΛΛΑ-Ϝ Ε-ΤΑΙ** = větší lásku než tuto (Jn 15,13)

„Nulový člen“ („zero article“); *symbol*⁰.

V gramatické analýze vynechaný člen se nazývá „nulový člen“ (smysluplná nepřítomnost členu) a bude označovaná znakem (⁰), např. †-⁰**ΒΑΠΤΙCΜΑ**. (+ ostatní příklady shora)

Fráze s členem (the article phrase)

Kombinace člen + subst., včetně nulového čl.

Určitá a neurčitá zájmena jako např. **ΠΑΙ** nebo **ΟΥΑ**, vlastní p.m. a některé další členy jsou v gramatice zaměnitelné s touto frází.

„A“, „(a)nebo“, a genitivní spojení („of“).

Výrazy pro „a“ před frází s členem.

(a) **ΖΙ-** = a, užívá se před nulovým členem.

⁰**ΜΑΕΙΝ ΖΙ-⁰ΩΠΗΡΕ** = znamení a zázraky

⁰**ΖΟΟΥΤ ΖΙ-⁰CΖΙΜΕ** = muži a ženy

(b) **ΜΝ-** = a, užívá se před neurč. anebo urč. čl., nebo před neurč. anebo urč. zájmenem.

ΖΕΝ-ΜΑΕΙΝ ΜΝ-ΖΕΝ-ΩΠΗΡΕ = znamení a zázraky

Μ-ΜΑΕΙΝ ΜΝ-ΝΕ-ΩΠΗΡΕ = (ta) znamení a (ty) zázraky

ΝΕΙ-ΜΑΕΙΝ ΜΝ-ΝΕΙ-ΩΠΗΡΕ = tato znamení a tyto zázraky

(c) $\lambda\gamma\omega$ = *a*, užívá se za obou těchto podmínek

$\pi\epsilon\text{-}\sigma\mu\omicron\gamma \ \bar{m}\bar{n}\text{-}\pi\text{-}\epsilon\omicron\omicron\gamma \ \bar{m}\bar{n}\text{-}\tau\text{-}\sigma\omicron\phi\iota\alpha \ \lambda\gamma\omega \ \tau\text{-}\epsilon\chi\alpha\rho\iota\sigma\tau\iota\alpha$ = požehnání/chvála a sláva a moudrost a díkuvzdání

$^{\circ}\mu\alpha\epsilon\iota\eta\iota\varsigma \ \lambda\gamma\omega \ ^{\circ}\psi\eta\rho\epsilon$ = znamení a zázraky

$\zeta\epsilon\eta\text{-}\mu\alpha\epsilon\iota\eta\iota\varsigma \ \lambda\gamma\omega \ \zeta\epsilon\eta\text{-}\psi\eta\rho\epsilon$ = znamení a zázraky

$\eta\epsilon\iota\text{-}\mu\alpha\epsilon\iota\eta\iota\varsigma \ \lambda\gamma\omega \ \eta\epsilon\iota\text{-}\psi\eta\rho\epsilon$ = tato znamení a tyto zázraky

(d) $\eta\bar{m}\bar{m}\alpha$ = doplněno osobním sufixem = *a*.

$\pi\alpha\gamma\lambda\omicron\varsigma \ \eta\bar{m}\bar{m}\alpha\text{-}\eta$ = Pavel a my

Výrazy pro“(a)nebo“ před frází s členem.

η = *a*, (a)nebo

$\epsilon\iota\tau\epsilon \ \dots \ \epsilon\iota\tau\epsilon$ = buď ... anebo

$\chi\bar{\eta}\text{-}$ = anebo ještě, anebo (exkluzivně)

$\omicron\gamma\delta\epsilon$ = ani

$\omicron\gamma\tau\epsilon \ \dots \ \omicron\gamma\tau\epsilon$ = ani ... ani

negace + $\alpha\lambda\lambda\alpha$ = ne ... ale spíš/raději

Např.:

$\pi\text{-}\eta\omicron\mu\omicron\varsigma \ \eta \ \eta\epsilon\text{-}\pi\text{-}\rho\omicron\phi\eta\tau\eta\varsigma$ = (ten) zákon a (ti) proroci

$\beta\alpha\rho\alpha\beta\beta\alpha\varsigma \ \chi\bar{\eta}\text{-}\bar{\iota}\varsigma$ = Barabáš anebo Ježíš

$\omicron\gamma\tau\epsilon \ ^{\circ}\zeta\omicron\omicron\gamma\tau \ \omicron\gamma\tau\epsilon \ ^{\circ}\varsigma\zeta\iota\mu\epsilon$ = ani muž ani žena

Genitivní vyjádření před frází s členem („of“).

(a) Obvykle je gen. vyjádření (velmi obecný druh vztahu) vyjádřeno $\bar{n}\text{-}$ ($\bar{m}\text{-}$ před $\pi \ \phi \ \psi$, anebo před neslabičným η).

$\tau\text{-}\mu\alpha\lambda\gamma \ \bar{n}\text{-}\bar{\iota}\varsigma$ (tj. $\bar{n}\text{-}\eta\eta\sigma\omicron\gamma\varsigma$) = matka Ježíše, Ježíšova matka

$\pi\text{-}\eta\bar{\iota} \ \bar{n}\text{-}\omicron\gamma\pi\text{-}\rho\omicron\phi\eta\tau\eta\varsigma$ = (ten) dům [nějakého] proroka

$\zeta\epsilon\eta\text{-}\psi\eta\rho\epsilon \ \bar{n}\text{-}\tau\epsilon\bar{\iota}\text{-}\varsigma\zeta\iota\mu\epsilon$ = děti této ženy, nějaké z dětí této ženy

$\zeta\epsilon\eta\text{-}\psi\eta\rho\epsilon \ \bar{n}\text{-}\tau\text{-}\zeta\bar{m}\zeta\alpha\lambda$ = děti (té) otrokyně, nějaké z dětí (té) otrokyně

$\pi\text{-}\eta\bar{\iota} \ \bar{m}\text{-}\pi\text{-}\chi\omicron\epsilon\iota\varsigma$ = (ten) dům (toho) Pána

$\pi\text{-}\chi\omicron\epsilon\iota\varsigma \ \bar{m}\text{-}\pi\text{-}\eta\bar{\iota}$ = (ten) pán (toho) domu, vlastník domu

$\pi\text{-}\chi\omicron\epsilon\iota\varsigma \ \bar{m}\text{-}\pi\text{-}\epsilon\omicron\omicron\gamma \ \bar{m}\bar{n}\text{-}\pi\text{-}\tau\alpha\epsilon\iota\omicron$ = (ten) Pán slávy a cti

$\tau\text{-}\delta\omicron\mu \ \bar{m}\text{-}\pi\text{-}\epsilon\omicron\omicron\gamma \ \bar{n}\text{-}\tau\text{-}\eta\bar{m}\bar{\eta}\text{-}\bar{\rho}\rho\omicron \ \bar{m}\text{-}\pi\text{-}\chi\omicron\epsilon\iota\varsigma$ = (ta) síla (té) slávy (toho) království (toho) Pána

(b) $\bar{n}\tau\epsilon\text{-}$ může se užívat k vyjádření přináležitosti – přirozeného vztahu části k celku, komponentu k systému, výsledku/následku k příčině. Dost zřídka.

$\bar{m}\text{-}\eta\epsilon\lambda\omicron\varsigma \ \bar{n}\tau\epsilon\text{-}\pi\text{-}\sigma\omega\mu\alpha$ = části těla

$\omicron\gamma\text{-}\rho\omicron\lambda\iota\varsigma \ \bar{n}\tau\epsilon\text{-}\tau\text{-}\gamma\alpha\lambda\iota\lambda\alpha\iota\alpha$ = (nějaké) město Galileje

$\pi\epsilon\bar{\iota}\text{-}\omicron\gamma\chi\alpha\bar{\iota} \ \bar{n}\tau\epsilon\text{-}\pi\text{-}\eta\omicron\gamma\tau\epsilon$ = tato spása od Boha

Slovíčka

Rodina

$\pi\text{-}\rho\omega\mu\epsilon$ člověk, muž

$\pi\text{-}\zeta\omicron\omicron\gamma\tau$ samec, muž

$\tau\epsilon\text{-}\varsigma\zeta\iota\mu\epsilon$, pl. $\zeta\iota\omicron\mu\epsilon$ samice, žena, manželka

π-ΕΙΩΤ, pl. ΕΙΟΥΤΕ	otec, rodič
Τ-ΜΑΑΥ	matka
π-ΣΟΝ, pl. ΣΗΗΥ	bratr, sourozenec
Τ-ΣΩΝΕ	sestra
π-ΩΗΡΕ	syn, dítě
Τ-ΩΕΕΡΕ	dcera
π-ΩΗΡΕ ΩΗΜ	dítě (mask.), malé dítě
Τ-ΩΕΕΡΕ ΩΗΜ	dítě (fem.), malé dítě
π-ΖΑΪ	manžel
Τ-ΖΙΜΕ, pl. ΖΙΟΜΕ	manželka
πΕ-ΩΒΗΡ, pl. ΩΒΕΕΡ	přítel
π-ΗΪ	dům, stavení
π-ΡΟ	dveře, vchod, ústa
*π-ΖΕΘΝΟC ¹¹	národ, lid
*π-ΛΑΟC	lid

Autorita, moc

π-ΧΟΕΙC	pán
Τ-ΧΟΕΙC	paní
π-ΖΜΖΑΛ	otrok, služebník
Τ-ΖΜΖΑΛ	otrokyně, služebnice
Τ-ΒΟΜ	moc, síla, schopnost
Τ-ΖΟΤΕ	strach
π-ΕΘΟΥ	sláva
π-ΤΑΕΙΟ	čest, pocta
π-Ρ̄ΡΟ, pl. Ρ̄ΡΩΟΥ	král, císař
Τ-Μ̄ΝΤ-Ρ̄ΡΟ, pl. Μ̄ΝΤ-Ρ̄ΡΩΟΥ ¹²	království, císařství

Jiné

π-, τ-, ἡ-	určitý člen („the“)
πε-, τε-, νε-	určitý člen („the“)
παῖ, ταῖ, ναῖ	tento, tato, títo
πεῖ-, τεῖ-, νεῖ-	tento, tato, tito (ukazovací člen [demonstrative article] používaný jako π-, τ-, ἡ-)
ΟΥ- (nebo Υ-), ΖΕΝ-	neurčitý člen („a, some, plural often untranslated“)
ΟΥΑ, ΟΥΕΙ, ΖΟΕΙΝΕ	někdo, některý
ἡ- nebo ἡ-	[připojení genitivu („of“)]
ἡτε-	[připojení genitivu („of“)]
ΑΥΩ	a
ΖΙ-	a
Μ̄Ν-	a

Cvičení

A.

a. παῖ. ΟΥΑ. π-ΧΟΕΙC. ΟΥ-ΧΟΕΙC. Τ-ΒΟΜ. ΟΥ-ΒΟΜ.

b. ΖΕΝ-ΒΟΜ. ΖΕΝ-ΕΘΟΥ Μ̄Ν-ΖΕΝ-ΤΑΕΙΟ. ΖΕΝ-ΕΘΟΥ ΑΥΩ ΖΕΝ-ΤΑΕΙΟ. π-ΕΘΟΥ Μ̄Ν-π-ΤΑΕΙΟ.

¹¹ Hvězdička označuje řecko-koptská slova.

¹² Τ-Μ̄ΝΤ-ΕΡΟ, pl. Μ̄ΝΤ-ΕΡΩΟΥ

